સત્સંગ બાલવાટિકા

સંપાદક : શાસ્ત્રી હરિકેશવદાસજી (ગાંધીનગર)

શ્રીહરિની કૃપાથી જય જયકાર

- શાસ્ત્રી હરિપ્રિયદાસ (ગાંધીનગર)

શ્રીજી મહારાજ જેતલપુરમાં મહોલમાં બિરાજતા હતા. મહોલ એટલે કાંઈ રાજ મહેલ નહી. જેતલપુરની યાત્રા કરવા જાવ ત્યારે દેવસરોવરના કિનારે જે મકાન છે એનું નામ સંતોએ પાડ્યું છે બ્રહ્મમહોલ. મહારાજ જ્યારે પણ જેતલપુર પધારતા ત્યારે ત્યાં જ ઉતારો રહેતો. આનંદ સ્વામી મહોલમાં મહારાજ પાસે આવ્યાં. અને કહ્યું. પ્રભુ ! ગજબ થઈ ગયો. ઘી ખૂટી ગયું છે. આ જેતલપુર યજ્ઞમાં બધા ભૂદેવો બૂમો પાડે છે. જેનો અવાજ અહીયા સુધી સંભળાય છે. આનંદ સ્વામી એ વખતે થોડા વ્યગ્ર હતા. પણ મહારાજ વ્યગ્ર ન થયા. એ તો મહારાજ સામે જોઈને હસ્યા. કોઈ પણ પરિસ્થિતિ હોય ભગવાનના મુખ ઉપર મંદહાસ્ય જ હોય. માણસના મોઢાં ઉપર જાતજાતનાં ભાવ દેખાય. ઉનાળો દેખાય, શિયાળો દેખાય અને ચોમાસું પણ દેખાય. માણસના મોઢાં ઉપર બધું દેખાય. પરસેવાથી રેબઝેબ દેખાય એટલે સમજવું કે ચોમાસું બેસી ગયું અને મોઢું સાવ બેવડું વળી ગયું હોય તો સમજવું કે ઉનાળો આવી ગયો અને ક્યારેક ધ્રૂજવા માંડે ત્યારે સમજવું કે શિયાળો શરૂ થયો. માણસનાં મોઢાં ઉપર ઋતુ-ઋતુના ભાવો છે. પણ પરમાત્માના મુખ સામે દૃષ્ટિ કરીએ તો मंद हास रुचिराननाम्बुजम् ભગવાન કાયમ હસતા રહે છે. કારણ કે જગતભરની ચિંતાઓ, ઉદ્‌વેગો પ્રભુને સ્પર્શ કરી શકતા નથી. પરમાત્માને કોઈ પણ ભાવ અડી ન શકે. રાગનો, દ્વેષનો, ક્રોધનો, તોફાનનો... ઈશ્વરની લીલા બહુ અલૌકિક છે. સંસારમાં પધારે છે છતાં પોતાનું આ દિવ્યપણું અખંડ દેખાય છે.

આનંદ સ્વામીએ વાત રજૂ કરી કે મહારાજ ! યજ્ઞમાં ઘી આવવાનું હતું પણ આવ્યું નથી. અને આ બાજુ ભૂદેવો ઘી આપો, ઘી આપોની બૂમો પાડે છે. શ્રીજી મહારાજ મંદહાસ્યથી વાત સાંભળી રહ્યાં. સ્વામી તમે ચિંતા ન કરો. પણ મહારાજ હમણાં તોફાન થઈ પડશે. આ તો કાબુમાં નહી રહે. ઘી આપો. ઘી આપો કહેતા ગામ ગજવશે. મહારાજ કહે, તો આપણાં આ બધાં કાર્યકરો બેઠાં છે એ શું કરે છે ? મહારાજ ! એમની પાસે ઘી છે નહીં.

મહારાજે કહ્યું, સ્વામી ! ચાલો અમે ત્યાં આવીએ છીએ. મહારાજ ઉભા થયાં. સુંદર પાઘ મસ્તક ઉપર જમણાં હાથમાં નેતરની સોટી, ડાબો હાથ કેડ ઉપર રાખ્યો અને ગજગતિ ચાલે ચાલતા ચાલતા જ્યાં બધાં રસકસના ભંડાર હતા ત્યાં પ્રભુ પધાર્યા. અત્યારની ભાષામાં કહીએ તો સ્ટોરમાં પ્રભુ પધાર્યા. આવીને તરત જ પાર્ષદો સેવા કરતા હતા એને પ્રભુ કહેવા લાગ્યા શું છે આ બધું ? મહારાજ ! આ બધા ઘી માંગે છે પણ અહીં ઘી આવ્યું નથી અને આપણી પાસે ક્યાંય પણ નથી. શ્રીજી મહારાજ કહે, આ બધાં કુંડલાં પડ્યાં છે ને ! અત્યારની જેમ ડબાઓ નહોતા, અરે શોધ પણ નહોતી થઈ. એ સમયમાં ઘીની હેરાફેરી કરવા માટે ચામડાનાં મોટાં મોટાં આકારના કુંડલા બનાવતાં. અરે ઘાસની સળીઓ હોય, કરંડીયાની જેમ અને બેય બાજુ ચામડું મઢી દેવાતું. અને એમાં પછી ઘી રખાતું. બગડતું પણ નહીં. અને એ ઘી સ્વીકાર્ય બનતું. દરેક યજ્ઞ કાર્યમાં, ધર્મ કાર્યમાં કે ભોજન કાર્યમાં આ રીતે જ આ ચામડાંના કુંડલામાં જ ઘી રખાતું.

શ્રીજી મહારાજે સોટી લંબાવીને કહ્યું કે, આ બધા કુંડલા તો છે. એટલે પાર્ષદો જે સેવામાં હતા એ બોલ્યા, મહારાજ ! એ બધાં કુંડલાં ખાલી છે. મહારાજ કહે છે આ એકમાં જુઓ ઘી તો દેખાય છે. એટલે એક સેવાભાવી ભક્ત હસ્યા અને બોલ્યા. મહારાજ ! એટલું ઘી તો આંખમાં આંજવાય પહોંચે નહીં. હજારો ભૂદેવોની રસોઈમાં એ માંડ અડધો મણ જેટલું ઘી છે. શાકનો વઘારેય ન થાય. મહારાજ કહે છે ચિંતા ન કરશો ગભરાશો નહી. આટલું ઘી તો ઘણું છે. લાવો જલ્દી એ કુંડલું અહીં અધ્ધર મુકો. અને એ અડધા મણ ઘી નું કુંડલુ કોઈ પાત્ર ઉપર ઉંચે મુક્યું. મહારાજ કહે, કહી દો આ ભૂદેવોને બૂમો શાના પાડે છે, અહીંથી જેટલું જોઈએ તેટલું ઘી લઈ જાવ. ભૂદેવો વિચારવા લાગ્યા. અલ્યા, ઘી હતું નહીં તો ક્યાંથી આવ્યું ! છાતી કાઢીને બોલે છે કે ઘી

લઈ જાવ. ઘી આવ્યું ક્યાંથી ? આપણે તો પાકા પાયે વ્યવસ્થા કરી છે. એકેય ગાડામાં ઘી અહીં પહોંચે નહીં અને આમની પાસે ઘી આવ્યું ક્યાંથી ?

ઉદાર મનથી આપો. જેટલું જોઈએ એટલું આપો. પણ મહારાજ, આ તો ઢોળી નાંખશે. ઢોળવા દો, કાંઈ વાંધો નહી. મહારાજે સોટી અડાડી હતી એ કુંડલામાંથી ઘી આવવા જ માંડ્યું. મોટા મોટા પાત્ર મૂકાવા માંડ્યા. લઈ જાવ... લઈ જાવ.... બધી બૂમો બંધ થઈ ગઈ. અને આ પાર્ષદો ઘી આપવા લાગ્યા. બાવીસ હજાર ભૂદેવોના રસોડાને આ ઘી પુરૂં પાડ્યું.

મિત્રો ! જો સાચી રીતે સ્વામિનારાયણ ભગવાનનું શરણું સ્વીકારીશુંતો પાણી તો શું ઘી ની પણ રેલમછેલ રહેશે. સ્વામિનારાયણ ભગવાને જેતલપુરના યજ્ઞમાં ઘીના કુંડલાને સોટી અડાડીને પછી એમાંથી ઘી આવ્યાજ કર્યું. તે હજુ પણ ચાલું જ છે. આજ પણ સંપ્રદાયમાં ક્યાંય ઘી ખૂટતું નથી. અને સ્વામિનારાયણ ભગવાનની આજ્ઞા પ્રમાણે જીવતા ભક્તોના ઘરમાં પણ ઘી ખૂટતું નથી. આ બધો સ્વામિનારાયણ ભગવાનનો પ્રતાપ છે. ભગવાનના પ્રતાપે ભક્તોના ઘરમાં અને ભક્તોના મનમાં સદાય સુખ સદાય આનંદ ભરપુર રહે છે.

●

ભગવાન સૌનું સારૂં કરે છે

- નારાયણ વી. જાની (ગાંધીનગર)

માનવ માત્રનો એક એવો સ્વભાવ છે કે કોઈ પણ સફળતા મળે કે જે કાંઈ સારૂ થયું તે મેં કર્યું અને કાંઈ અસફળતા મળે તો તે માટે ભગવાનને અને ભાગ્યને જવાબદાર ઠેરવે છે. એક સમયની વાત છે.

આપણા ઈષ્ટદેવ શ્રીહરિ એકવાર સંતો, હરિભક્તો અને કાઠી પાર્ષદો વચ્ચે શોભતા કોઈ વાડીના શેઢેથી પસાર થઈ રહ્યા હતા. વાડીમાં ઘઉં વાવેલા હતા અને સારો પાક તૈયાર થયો હતો. મહારાજ જ્યારે પસાર થઈ રહ્યા હતા ત્યારે તે વાડીનો માલિક ખેડૂત ત્યાં આંટા મારી રહ્યો હતો. મહારાજની નજર અને આ ખેડૂતની નજર એક થઈને મહારાજે તે ખેડૂતને પૂછ્યું પટેલ ! ઘઉં બહુ સારા થયા છે. શું વાત છે ? ત્યારે વાડીનાં પટેલે મલકાતાં મલકાતાં જવાબ આપ્યો. પ્રભુ! કેમ સારા ન થાય ? આ ખેતર ખૂબ મહેનત કરીને ખેડ્યું છે. સારું એવું ખાતર નાંખ્યું છે. જરૂરિયાત મુજબનું પાણી પાયું છે, રાત-દિવસ જોયા વિના સખત કાળી મહેનતને મજૂરી કરી છે. તો પછી ઘઉં સારા થાય જને ! એમાં નવાઈ શું છે ?

શ્રીહરિ આ પટેલનો જવાબ સાંભળી કાંઈ બોલ્યા તો નહી પણ મંદ મંદ હાસ્યે સહિત પસાર થઈ ગયા. પેલો ખેડૂત પણ જાણે પોતે કેવો સુંદર જવાબ આપ્યો તે વિચારી ખુશ થતો પોતાના ખેતરમાં આંટા મારતો રહ્યો. થોડા દિવસો વિત્યા પછી શ્રીહરિને એ જ રસ્તેથી પાછા વળવાનું થયું. પ્રભુએ જોયું તો ઘઉંને પાક્યા પહેલાં જ વાઢીને ખેતરના શેઢે ઢગલા કરાઈ રહ્યાં હતા. પેલા પટેલ પણ ત્યાં જ હતા પણ ચહેરો સાવ ઉદાસ હતો. ચહેરા પર મુંઝવણના ભાવ સ્પષ્ટ દેખાઈરહ્યા હતા. તેમને જોઈને શ્રીહરિએ પૂછ્યું - કેમ પટેલ ! આવું કેમ કરો છો ? ઘઉં વહેલા કેમ વાઢી નાંખ્યા ? તો ખેડૂત કહે - પ્રભુ ! શું કરીએ? ભગવાને ઘઉંમાં એવો તે ગેરૂ (ઘઉંમાં થતો એક રોગ) મેલ્યો કે એકે દાણો થયો નહીં. બધો પાક નકામો ગયો. છેક મોઢા પાસે આવેલો કોળીયો ભગવાને ઝુંટવી લીધો. શું કરીએ ! ગેરૂ આવ્યો એટલે હવે તો શું કામ લાગે, તેથી વાઢી નાંખીને ઢગલા કરીએ છીએ. પટેલે વાત પુરી કરી પણ ભગવાન આ વખતે પણ કાંઈ બોલ્યા વિના ત્યાંથી આગળ ચાલવા માંડ્યા.

થોડા દૂર નીકળ્યા પછી ભગવાન સંતોને કહેવા લાગ્યા. હે સંતો ! જીવોના સ્વભાવ તો જુઓ. સારૂ કર્યું છે એ મેં કર્યું છે. અને અત્યારે આ ઘઉં બગડી ગયા ત્યારે કહે છે, ભગવાને ઘઉં બગાડી નાંખ્યા. સારૂ કર્યું તો મેં કર્યું અને બગડ્યું તો ભગવાને બગાડ્યું. જીવની આવી અવળી વિચાર સરણી, આવી અવળી બુધ્ધિ જ જીવના દુઃખ અને ઉદ્વેગનું કારણ છે.

કોઈ વિદ્યાર્થી હોય ને તેને પણ જો સારા માર્કસ આવે તો કહેશે કે રોજના દશ કલાકનું વાંચન હતું. આટ આટલી મહેનત કરેલી હતી અને જો ધાર્યું પરિણામ ન આવે તો કહેશે કે મેં તો ઘણી મહેનત કરેલી હતી પણ ભગવાને શું કર્યું કે સારૂં પરિણામ ન આવ્યું.

ખરેખર જે ને એવો વિચાર રહેતો હોય કે જે કાંઈ પણ થાય છે એ મારા ભગવાનની કૃપાથી કે ઈચ્છાથી થાય છે તો તેને દુઃખી થવું પડતું નથી. આપણા હાથે જે કાંઈ સત્કાર્યો થાય છે કે આપણને જે કાંઈ સફળતા મળે છે તે બધું પ્રભુ કૃપાએ છે. ''મારી મરજી વિના રે, કોઈથી તરણું નવ તોડાય....'' પ્રભુની ઈચ્છાથી થાય છે હું તો નિમિત્ત માત્ર છું. આટલી સમજણ જો જીવ કેળવી લે તો જીવનમાં સદાય આનંદ આનંદ રહે.